

ETT HUS MED LÅNG HISTORIA

Har varje lägenhet en historia att berätta? Kanske inte, men på Kyrkogatan 1A finns över ett sekel av historia i väggarna.

De vita markiserna i bottenplan markerar ingången till Åke Jönssons konditori. I lägenheten med markis snett ovanför bodde Åke Jönsson med sin familj under många år.

I hörnet av Västra Vallgatan och Kyrkogatan i Varberg ligger en av Derome Fastighets äldsta byggnader. Vad är det för historia som sitter i väggarna här? Peter Börjesson, lokalhistoriker, hjälper oss att få klarhet i husets historia.

TINGSTRÖMSKA HUSETS UPPFÖRANDE

Det första huset på platsen uppfördes någon gång på 1700-talet. Huset var ett så kallat Kyrkherrehus, där prästen hade sin bostad. På 1880-talet såldes huset till Tingström, en man som hade storslagna planer på att bygga Varbergs ståtligaste hyreshus. Sensommaren 1889 eldhärjades den befintliga byggnaden. Kort där efter rev Tingström resterna av det nedbrunna huset och började bygga upp "Tingströmska huset" på Kyrkogatan 1. Tyvärr blev projektet alldeles för omfattande och Tingström gick i konkurs. Lyckligtvis tog andra byggherrar vid och ett par år senare stod Varbergs vackraste hyreshus färdigt. Det fanns då två stora paradvåningar per plan.

ÅKE JÖNSSONS KONDITORI

En av husets mest kända hyresgäster är konditorn Åke Jönsson. År 1900 flyttade

den forne lundabon till Varberg. På den tiden var han en av Sveriges främsta konditorer och en av hans specialiteter var att skulptera i marsipan. I bottenvåningen på "Tingströmska huset" öppnar han Åke Jönssons konditori, som snabbt blir populärt bland stadens invånare. Till julskyltningen hade han alltid ett nytt skalenligt marsipankonstverk i sin skyltning, ofta i form av Varbergs signaturbyggnader.

År 1902 köper Åke Jönsson hela fastigheten med både lokaler och lägenheter. Han flyttar in med sin familj i en lägenhet med utsikt över Engelska parken. Den stora lägenheten kallades Piano Nobile, som på latin betyder det förnämsta våningsplanet.

EN STOR ENTREPRENÖR I VARBERG

Åke Jönsson blir en enorm kraft och entreprenör i Varberg fram till sin död år 1944. Han driver Åke Jönssons konditori och utöver det arrenderar han Fästningsterrassen under några år. När han tröttnat på Fästningsterrassen och konditoriet överläter han dem till en medarbetare och beslutar sig för att bygga fastigheten på Kyrkogatan 1B. Där öppnar han sedan Varbergs nya fina biograf "Grand". Utöver företagen var

Åke Jönsson politiskt engagerad och hade femton styrelseuppdrag i små och stora föreningar runt om i Varberg.

TAKMÅLNING MED FORNNORDISKA INSLAG

Åke var konst- och antikintresserad och hade många kända tavlor i sitt hem, bl.a det stora konstverket Kronbruden som idag hänger i Landshövdingens representationsvåning på Halmstad Slott. Någon gång under Tingströms tid, uppförs en takmålning i det som kom att bli Åkes lägenhet. Takmålningen går i fornnordisk stil och har inslag av latinska texter där ord som Herren, välsigna, himmel och boskap nämns. Motivet domineras av djur och slingrande växter. Konstnären är Reinhold Callmander, han var en svensk konstnär, tecknare och litograf. Förutom takmålningen har han även dekorationsmålade Varbergs hotellmatsalarna Oscars och Sophias, Brasserie på Socityn och Varbergs kyrka.

»År 1900 flyttade konditorn Åke Jönsson från Lund till Varberg. På den tiden var han en av Sveriges främsta konditorer och en av hans specialiteter var att skulptera i marsipan.«

Familjen Jönsson bestod av Åke, Anna, Gösta och Folke. De båda sönerna tog senare namnet Föjerstam.

Familjen Holmkvist älskar julen och har gärna framme pynt hela december.

Reinhold Callmänders takmålning är i gott skick och ger karaktär åt de stora rummet hos Boel och Sören.

»Rymden var det första vi föll för och vyn över fästningen är magisk«

Det har passerat många år sedan Åke Jönsson levde sitt liv i huset. Idag bor Sören och Boel Holmkvist i en del av hans våning med takmålningen, tillsammans med sina två döttrar Lisa och Elin och hunden Roffe.

EN UNIK TAKMÅLNING

När vi kliver in genom hallen möts vi av en glad labrador och en takhöjd som är häpnadsväckande. Den unika takmålningen som bevarats genom alla år är kvar.

- Första gången vi klev in här blev vi stormförtjusta! Rymden var det första vi föll för och vyn över fästningen är magisk, säger Sören och pekar västerut över takåsarna.

- Det bästa med lägenheten är känslan, det är mycket

harmoni här. Vi upplever att våra barn, precis som vi, sänker axlarna och blir väldigt avslappnade, fyller Boel i.

Boel & Sören

EN ÖGONBLICKLIG FÖRÄLSKELSE

Det var slumpen som gjorde att de hamnade i lägenheten. Efter många trivsamma år på Brunns-

bergsvägen sökte de egentligen inte nytt boende. Men efter några fotoperationer för Boel höll de utkik efter något annat boende, som gärna skulle vara i markplan.

- Av en slump var vi inne och sökte på Derome Fastighets hemsida och såg att lägenheten låg ute. Även om den inte uppfyllde kravet om markplan fanns ju ändå hiss, säger Sören. Så vi anmälde oss på sista dagen och fick komma på visning.

Eftersom de hade lång kötid i bostadskön var de bland de fyra som fick en visning av lägenheten.

- Vi förälskade oss direkt och tackade ja på en gång, säger Boel med ett leende.

Trots att ett boende nära stan inte var en viktig parameter för Sören och Boel trivs de med närheten till både torget och havet.

- Ibland tar vi med oss kaffe och frukostmackorna ner till fästningen och sitter och bara njuter, säger Sören.

EN TRADITIONELL JUL TILLSAMMANS

I år blir första julen i lägenheten. Till skillnad från förra bostaden finns det gott om plats för en stor Disneygran. Sören pekar ut platsen för granen och Boel berättar om hur hon och dottern planerat för pyntet på balkongen. Balkongen vetter ut mot Västra Vallgatan, mot Engelska parken och Varbergs fästning.

- Här kommer förmodligen både granris och ljusslinga, min

dotter har en klar bild över hur det ska se ut, säger Boel och skrattar.

Boel som älskar julen, köpte första julklassen redan i september och innan advent finns allt julpynt på plats. Tomtar och adventsljus är viktiga för att få till den där julkänslan. Hon pratar varmt om traditionerna och berättar om både uppsittarkvällar hos äldsta dottern, att göra julkorv med systrarna och familjens gemensamma pepparkakshusbyggen.

- Men det finns en tradition som du får ha för dig själv, säger Sören och tittar menande på sin fru.

- Ja, grönsaksoppa med klimp vill jag gärna äta på julaftonskväll – men det är oftast ingen annan som äter den. För mig är det en viktig tradition från min barndom, säger Boel.

Men det allra viktigaste med julen framhåller båda är att samlas i familjen, äta god mat, umgås och bara vara tillsammans.

- I förra lägenheten bodde vi sex personer på 87 kvadratmeter, nu är vi bara fyra på 147, så i år finns det gott om plats för både barn och barnbarn.

Har du något att berätta? Vill du vara med i tidningen? Kontakta oss på bostad@derome.se.

KYRKOGATAN 1

Byggår	1880-tal
Antal lägenheter	19
Hiss	Ja, till vissa lägenheter
Rum & kök	2-5 rum & kök
Balkong	Ja, till vissa lägenheter